

Rau Meka: Ngaa Koowhiringa Whakahaere moo ngaa Puunaha Hauropi Maataitai

He mea kawe ngaatahi te whakahaere i ngaa rawa maataitai me te aahuatanga o te takutai o Tiikapa Moana i waenga i eeteahi tari mahi. Ko eenei tari ka haere tahi me ngaa kanohi o te tangata whenua i roto i te Huihuinga o Tiikapa Moana o Hauraki, ko taana he whakatairanga, he whakangaawari i te whakahaere matawhaanui o te Moana, o oona moutere me oona puuaha.

Te Tautiaki i ngaa tini a Tangaroa

Ka riro maa Mfish e whakahaere i runga i ngaa tikanga papai ngaa rawa maataitai kaimoana. E toru ngaa wehenga o te puunaha whakahaere moo ngaa maataitai:

1) Te rangahau me te arotake

Kawe ai ngaa kaipuutaiao i ngaa tirohanga aahua rite ki tauu e mahi naa, hei hora moohiohia moo te maha o ngaa maataitai ka taea te tango kia ukauka ai te mauri.

2) Ngaa Ture

He mea aata here te maha o ngaa maataitai ka aahei te tangata ki te tango ia raa. I Tiikapa Moana o Hauraki ko te herenga moo ia tangata ia raa moo te tuangi me te pipi, e 50.

Ina raa eeteahi atu o ngaa huarahi whakahaere:

- Ngaa Waahi kua oti te Raahui kua kati ki ngaa mahi kohi maataitai katoa, ina koa Cheltenham Beach
- Ko teenei mea te Taiapure he rohe kohi maataitai aa-takiwaa, e moohiotia ana he waahi tino nui ki te Maaori hei puna kaimoana moo ngaa take aa-wairua, i raro i ngaa tikanga aa-iwi raanei. Moo eenei waahi ka noho teeteahi waahi nui o te mana whakahaere o taua rohe me ngaa mana whakahaere moo te tangotango ki te iwi Maaori.
- He mea nui ngaa raahui Mataitai, he taonga tuku iho i ngaa tuupuna, ki te iwi Maaori. Ka riro pea maa teeteahi komiti, naa te iwi Maaori o te rohe i whakaingoa, e whakahaere te waahi maa te whakamana ture aa-takiwaa. Ka paa ngaatahi ngaa mana ki ngaa taangata katoa kotahi anoo te rerenga: Mehemea kua kati te raahui moo te tango a te hunga whaanui, me maatua whakaae te komiti whakahaere maataitai ki te tangohanga o nga kaimoana moo ngaa hui nunui ki te marae e whakahaere ana i te raahui.

3) Te Whakauu

Ka riro maa Ngaa Āpiha Maahinga Maataitai Hoonore e arotake mehemea kei te whai te iwi i te takutai i ngaa rekureihana moo te kore e tango i ngaa maataitai, kia kore ai eke ki runga i te herenga i whakaritea. Ka taea e ngaa taangata mai i te iwi whaanui te whaakii i ngaa mahi muru i ngaa maataitai, ngaa mahi pokanoa raanei, maa te waea atu ki 0800 4 Poacher (0800 4 76224)

Te Papa Atawhai

He mea aata whakatau ngaa raahui moana kia noho tapu ai eeteahi waahi moo te maatai i ngaa koiora o te moana. He mea whakahaere katoa e te Papa Atawhai. He mea raahui te hii ika me te kohi maataitai i ngaa raahui moana katoa, haaunga eeraa e tika ana moo te arotake me te rangahau.

Nga Kaunihera aa-Rohe

Ka riro maa nga Kaunihera aa-Rohe (ina koa Te Kaunihera aa-Rohe o Taamaki me Environment Waikato) e taka, e whakatinana hoki teetehi Mahere Takutai aa-Rohe me eetehi atu mahere, rautaki kia pai ai te whakahaere i te whenua, o te wai me te takutai moana kia pai ai hoki te tiaki i toona tapu. Ko te aahei kia kohia he maataitai i nga takutai o Tiikapa Moana teetehi tino whaainga matua naa te iwi nui tonu. Ka whakamanaia nga tono moo nga raihana aa-takutai moo nga ngohe i te rohe takutai moana i runga anoo i nga whakaritenga o te Mahere Takutai.

Me maatua whai raihana moo nga ngohe peenei i nga tukunga paru, i nga hanganga hoo me te tangohanga i te one, i te anga raanei. Hei whakangaawari i te paanga ko taa nga kaunihera aa-rohe, he kawae i te arotakenga o nga raihana me te arotake moo te waa roa i te kounga o te wai me te whakaputunga o nga para. Ka riro hoki maa raatou e whakahaere nga mahi parataiao me nga ngohe uruparenga.

Nga Kaunihera aa-Taaone, aa-Takiwaa hoki

Ko taa nga Kaunihera aa-Taaone, aa-Takiwaa hoki he taka, he whakatinana Mahere Takiwaa me eetehi atu mahere, rautaki hoki e pai ai te whakahaere i te whenua, hei tiaki i te aahua o te takutai (me eetehi atu whaainga anoo hoki) i runga anoo i nga mahere me nga kaupapa here aa-takiwaa. Ka riro maa raatou e whakamana raihana whakamahi rawa moo nga mahi whenua peenei i te hanga whare, te waere otaota me nga keringa whenua, teeraa pea ka paa ki nga noohanga maataitai. Maa nga kaunihera aa-taaone, aa-takiwaa hoki e whakahaere nga rawa peenei i nga paipa wai aawhaa me nga paipa wai matua, ka tuku pea i te wai ki te rohe o te takutai moana.

Ka riro maa nga kaunihera aa-rohe me nga Kaunihera aa-Rohe e tautoko nga roopuu hapori tautoko me nga kura i aa raatou kookiritanga taiao, maa roto i nga kaupapa peenei i Enviroschools, Landcare, Waicare, Beachcare, Trees for Survival, te aha, te aha.